

OU ZANFONA SEMANAL—D' ALEGRIAS OU DE BÁGOAS,—SEGUN QU' O POBO GALLEGO S' ADIVIRTE, CANTA OU LAYA.

PRECIOS DE SUSCRICION

N-a Cruña, OITO cadelos pequenos ó mes—Fora NOVE id.—Número solto UN can grande

UN CONSELLO ÓS PAIS DE FAMILIA.

Nada hay que mereza mais atencion por parte d' os país de familia qu' a eleucion de carreira, arte ou oficio á qu' hayan de dedicar seus fillos, pro moito mais cando aquéles son modestos artesanos que, sin bés de fortuna algús, non poden legarlles ó morrer outra garantía de susistencia qu' unha mediana educacion e a ensenanza d' un oficio qu' os faga útiles á sociedade pra d' este modo sélo tamen á sí mesmos.

N-esta conviución figúrasenos que prestamos un servició á moitos individuos d' a crase artesana consinando públicamente as ouservaciós que se nos alcurren respecto d' un arte en cuyo aprendizaxe están acupados un sin número de nenos de curta edá, faltós d' as condicións físicas e intelectuás pra él indispensables: refirimonos ó arte d' a imprenta.

Non nos deterómos á considerar a influencia perniciosa qu' exerce este oficio sobr' as persoas qu' á él se dedican, xa pol-o piligro que se corre de ser mais tarde ou mais temprano intoxicado pol-a continua manipulacion d' o plomo, xa por ser un d' os oficios mais sedentários, n-o qu' as funcións d' a respiracion e a dixestión están com' en suspenso por efecto d' un prolongado e penoso traballo intelectual e d' a sobreescitación nerviosa consiguiente á ese rápido e fribil movemento d' a man d' o operario que pra arrincar o xornaliño tén qu' erguer unha á

unha 14 ou 16.000 mil letras, e xa tamen pol-a postura constantemente inrinala á diante en que por forza tén que manterse.

O que nos move á dar a vos d' alerta pra qu' os país de familia non cayan n-a mala tentación de poñer seus fillos ó indicar lo oficio é a seguridá que temos de que n-a sua vida podrán saír melianos operarios suposto que, xeneralmente, ingresan sin a instrucción elemental pra él indispensable; é o ver a turlura en que se coloca á eses probes nenos someténdos á un traballo desordenado que se prolonga hastra deshora d' a noite, desordea que deixa craras sinás n'a palidés d' o seu sembrante e n-o enfraquecemento d' o corpo; é a consideracion d' o triste porvir que llos espera cando despois de seis ou oito anos d' oficio s' atopan con que saquirficaron en valde tempo e salú, pois o miserabre xornal que ganan fai ilusoria pra él a mais natural e lexítima e modesta d' as aspiraciós, a d' o matrimonio á que tén que renunciar porque mal pode mantér muller quen á si mesmo non pode manterse.

Hay ademais outra cousa: ese fato de rapaces qu' enchén as imprentas non están dedicados, como poideran crer seus país, á aprender o arte; pasan pol-o regular dous, catro ou mais anos facendo os servicios mais mecánicos, baixos e sucios d' a imprenta meliante seis ou oito reás de retribución semanal, e cando *ascenden*, é dicir, cando os poñen á traballar dan craras mostrás d' a sua ñorancia n-a

composición que lles encomendamos n-a qu' a ortografía, o sentido común e hastra a creóloto d' o establecemento quedan tan mal parados como se bota de ver repasando as columnas d' algúns preódecos.

Ed vista d' as razóns postase e apoyados n-outras mais podrosas que calamos por estar relacionadas c-o lucro persoal, mais ou menos inconsiderado, non podemos por menos d' escitar ós xefes de familia e pidirlles en nome d' a humanidá, d' a comenencia propea e d' a d' os seus fillos que n-o deber que teñen de proceder con tino n-a elección d' o oficio que lles han de dar, non sea éste o d' a imprenta qu' é n-a maoría d' os casos a condenación á miseria perpetua.

LERIAS

—Hay permiso?

Entra, sin vergonza, digo, non teñas vergonza de presentarte despois de tan longa desercion.

—Estívenlle moi atarcado.

—¿E logo?

—Fixen un carro pra un animal solo, e non sei agora qu' uncirille, si boi ou besta.

—Xa me parecía á min qu' algunha comenencia traguías.

—E como vosté é tan leido viñalle á consultar o esso.

—Pois mira: vaite ó auntamento e onserva o que dispón unha comision que s' atollou n-a mesma rilleira, pois tamen fixo un carro pra conducir as carnes á praza e non sabe qu' animal ha de poñerlle, si boi ou vaca.

—Pois pra un caso como ese, supoño que debe ser besta.

—¿Por qué?

—Porqu' o que sobra n-o municipio é d' esta última clás de gando: tén as mulas d' a limpeza pública, tén as d' os carros d' os mortos e quizais teña tamen outras mais que nosoutros non scipamos, porque, ¿quén se deprecata d' as cousas e trastos vellos que pode tér un municipio n-o seu almacén?

—¿Cándo será o día en que fales sin retranca!

—¿Cándo será o día en qu' os municipios s' acupen de cousas útiles e se deixen de gastar tempo e saliva en outras de pouco mais ou menos!

—Eso que dis pol-o d' a Cruña non vai?

—Cá, non señor! ¿Cómo había eu d' acuparme d' un aumontos que tantos proxectos e milloras tén en estudio fai xa dúcias d' anos?

—¿Ti falas serio ou en risa? Porque si calquera te oubira pensaría que t' estabas bulrando.

—Non me bulro, e a proba é que sabendo eu que se presentou unha proposicion e-o fin d' achegar recursos pra o centenario de Maria Pita n-a que se pide que todol-os iddustriás dén a metá d' un trimestre de contribución de subsidio, apraudo un proxecto qu' atopo

moi atinado anque non sea mais que por aquilo de "as festas fanas os tolos e cómenas os cordos".

—Eso pasaba co-as festas d' outros tempos.

—E logo co-as d' agora non?

—Non, porqu' hoxe persíguese n-elas un fin mais prántico cal é o d' atraguer a concurrencia de xente, qu' é igoal á concurrencia d' o diñeiro, namentras que n-outros tempos non deixaban produto algun pois todo se redocía á pránticas relixiosas en tanto o comercio e a industria estaban dando as boqueadas.

—Pois o qu' é en salú non lle milloraron, porque si denantes daban as boqueadas d' agora augonizan.

Pois por falta de remedios non ch' é, que todol-os menistros d' Hacienda viñéronlle apricaudo cando non sambisugas, sangrias, e hoxe quérena curar con cata-prasmas, qu' outra cousa non se pode chamar á proteucion oficial.

—Nunca me gustaron as medicinas, e menos n-esta cras d' enfermidades, que tod' o que non faga o enfermo por si elle a carabina d' Ambrosio.

—Sóbrache razón e son de teu modo de pensar; por eso digo que pra facer festas en donde as industrias e e comercio non alcantran beneficio algún ou han de decidir d' o pobo qu' as faga, espoñéndose á ser criticados xustamente, ou é mellor estarse quedos, e cando mais saír d' o paso de calquera maneira, é dicir, con algunhas bombas, cabezudos, xigantes, iluminacion e outras cousas que non custan cartos.

—Vosté quere as festas de todol-os anos.

—Eu quero qu' as festas sean dinas d' os pobós e d' os tempos en que se fan.

—Deixe, que cando eu sea alcalde d' a Cruña....

—De peor madeira se fan. Podes irte hastra outro día de mais vagar.

CÁNTIGAS

O HOME E A FORMIGA

Para decil-as verdás moitas veces hay razón de poñer en parangón os homes e-os animás.

Certo home enfinchado d' eses de moita tripa qu' arrotan com' os cregos e com' os sapos s' inchan, un día de paseo por unha chousa iba y-ó pé d' unha leituga topon leda formiga! (eran aqueles tempos d' os que duran aínda qu' os animás falaban, soilo que non había congresos nin tribunals, púlpitos nin hermitas) y-así lle dix' o home ó ver que rebulía entr' as follas d' a verza

d' aquela sua finca:

—Maldita sexa o verme
e n-el cay' a pauliña,
que d' as cousas milleres
sempre coll' as primicias.

¿Quén permiso che dou,
despreciabre cativa,
para que como dona
pasees a cortina?

¿E quéa che dixo qu' eu
pra sozai teria
á un verme tan ruin
esas fresca follías?

Fuxe, fuxe d' ahí,
porque sinon m' obrigas
á baixarm' e non podo
domear esta barriga;
mais si m' apuras moito
fareino sin perguiza
e baix' as miñas nullas
deixará-a tua vida.—

A formiga d' aquela
con vos serea e irtia
encarándose ó home
lle reprecou asíña:

—¿E qué razón ti tés
mais qu' a d' a tua codicia
pra chamarte dono
d' a frorida campiña?

—Toma,—contestou o amo,
pois a 'scretura misma
de compra, que me fixo
o escribano Garcia,
e rexistrada teño,
e non habrá quen diga
que deixo de ser dono
de tod' esto que miras
que para poseela
as leises m' autorizan,
e pra sementala
ou deixala valdía.

—¿E quen fixo esas leises
e en qué zoncho s' estriban?

—Fixéronas os homes
poñendo cortapisa
ós ladrós como ti
que botándose enriba
d' a allea propiedade
d' outro o sudor comian.

—¿E dime, sanfarron,
puxeches tí a hortaliza
que tan bizosa hay pouco
de pasto me servía?

—Eu non a traballei,
mais bos criados tiña
qu' á por de gran xernal
e de grande comida
puxérona cal vez
espírexeladiña.

—De maneira que tí
co-ese xornal qu' indicas
moi deitado n-a cama
ou sentado n-a silla
o sudor d' os criados
tamen lles chuparías;
pois a prata e o ouro
nin tampouco as cadixas
por fame que tiveses
d' o deño si as comias,

—A lei lle dá o valor
que ti non imaxinas,
tendo cartós tés todo
en esta e n-ontra vida,
aquí tés bos bocados,
sustanciosas bebidas,
vestidos de cen crases,
comodidás e dichas;
y-en de morrendo, os eregos
dineli' un lato de misas
que ch' ó cousa qu' está
moi barata hox' en dia,
e marchará ó céo
como foguete qu' isca
sin qu' o nome che coadre
d' ánema bendita.

—Tod' a ley que procede
d' homes non me chista
porque dá moitas voltas
e ten moitas mentiras,
nunca vos deixa quedos,
traivos sempre ás portías,
en guerras e des; utas,
en contendas e vingas;
se ti morres, os fillos
preitean por partixas
d' eses bés que dis tens
e sóo os administras,
pois pasond' ós teus netos
e d' éstes ós que sigan
xa non hay parentesco
nin tampouco furrica.
Tocant' ós cartos digo
qu' é boa toleria
qu' o que lle sac' a terra
á sabrosa fariña
sostendo co-éla o gando
qu' a lan lle dá y-a chicha
y-o coiro de que fan
os señores botinas
troqu' eses articalos
por prata ou calderilla,
ou billetes de tallo,
ou onzas fernandinas,
que son lilos bunitos
que soilo servirian
para funciós d' irexia,
enterros, rogativas,
novenas e responsos,
misións de xesuitas,
pro ben entendido
que naide lles daría
por tales xoguetiños
cousa qu' á gras ulira,
pois o que queira troitas
que moll' as pantorrillas.
Y-así cala e non fales
d' a ley que te cobixa,
porqu' a d' a Natureza
tamen por min che mira
e y-esa non ten voltas
e vai pol-a xusticia
dereita com' un fuso
cando retorxe a liña,
e manténme de verza
que dís que non é miña:
¿fixéchiela, coitado?
¿é tua? dasme risa
e-as cornadas de burro

y-esas leises que citas:
 ¿e decís sodes sábeos?
 vaya ¡miñas xoifias!
 que noxo m' están dando
 vosas filosofías;
 mir' un pouco a ti mesmo
 qu' eres polvo cavila
 como é d' a mesma sorte
 esta probe formiga
 que ten o seu goberno
 que non chaman calrista
democoatas liberal—
 nin méenos fusionista,
 somos irracionás
 mais estamos sumisaa
 á lei que nos goberna
 millor qu' a xente misma,
 a que por tel-a comia
 non n-os mete coviza
 pois s'odel-os riados
 que sudás gota viva
 á prantar estes frutos
 estas follas tan ricas
 que vimos á roer
 sin ánsias nin fatigas.

D' aquela o barrigudo
 encendeuse c-a iria
 votouse pra matal-a
 mais éla lixeiriña
 par' un burato fondo
 escapóusell' á vista
 e con vós de bulrona
 de drento lle decia:
 — Veta man d' o poder
 que tés e así castigas
 as inxurias qu' hai pouco
 che dixen atrevida.
 Y-o señor enfadado
 miraba mais n-a vía
 ¡qu' hastra de nós se mefa
 unha leve formiga!

CARLOS POL CAAMAÑO.

Mira..... ¡atende!

Queres, rapaza, que che conte un conto?
 Pois vou a compracerte de seguida,
 cen tal de que pormetas, pol-o pronto,
 que d' o que che pareza
 has de decirme a verdade espida;
 así, pon atención que xa comeza.

I

“Naceu un caravel. Lindos coeres
 adequirín ben pronto
 e ciscando cheiriños n-as mais frores
 qu' había ó redor todo
 fíxose señor d' elas, de tal sorte
 qu' os probes sin enoxo
 ant' él dispostos á sufrir a morte
 estaban de rinollos.”

O caravel
 era, neniña, a idea d' os amores,
 y-as mais frores
 ideas que co-aquela
 puxéranse de cór tan amarelo
 que mucha parecía;
 n-o corazón vivía
 soillo él.

II

“Pro ¡ai! o caravel l-díñamente
 foi trocando de cór,
 engurraron as follas prontamente,
 o seu cheiro acabou:
 estonces as viciñas cobizosas
 mimadas pol-o Sol
 creceron en perfumes abondosas
 y-o caravel muchou...”

Esas frores
 a que deu vida ó sol d' o desengano
 causionaron gran dano
 ó lindo caravel
 que como pr' eisistir quiriá mel..
 e mel non alcontraba
 a idea en sí afogaba
 d' os amores.

Que tal? é moi bonito ou é moi feo?
 vamos anda muller ¿porqué non falas?;
 en van gardas silencio, pois eu leo
 n-o fondo d' o tinteiro
 que si o comezo é bó anque m' o calas,
 non quixeras tivese o derradeiro.

R. Pesqueira Crespo.

Ó MÓR D' A LAREIRA

XAN SIN SORTE

C' un pano atado á cachola,
 ó cólo amarrad' a man
 e emborcallado á rayola
 sobre un chan qu' o coiro esfolo
 atopei fai tempo á Xan.

¡Ola! seica houbo quiméria,
 ou o chan quixechés bicar?—
 por tér un rato de léria
 e irnos metendo en materia
 astrevínme á perguntar.

Non foi tal,—me resp' o id'u
 un pouquiño o corpo erguenc'o;—
 o dano fixémmo eu,
 e in la non, vou comprende r-to
 como tal me sucedeu.

Medio estábame durmindo
ant' onte desque xantei,
prét' ó colmenar d' o Guindo:
unha avella rebulindo
picoume e ¡zás! m' esnifrei.

—Si non pegaras tan forte
ou d' as avellas fuxiras ...

—Eso é leria: contr' a sorte
é loitar, si ben o miras,
querer dar couces á morte.

Eu os hombros encollin
sin dicir oste nin moste,
meu camiño proseguin,
él tendeuse como un poste
e asiña roncar o oín.

Pasou tempo, e xa curalo
vino andar n-o sea trafego,
cando un dia o atopo cibado
ó parecer xa privado
d' atender ó seu emprego.

—¡Qué demontre, estás tolleito?
—díxenll' encarándom' á él. —
—D' agora amoqueime á eito,
leveí un golpe croel
e teño esfondido o peito.

D' esta tamen libertou
que tiña boa encarnadura;
mais pouco tempo pasou
cando d' o tumbo que do
saleulle unha grebadura.

d' a que, ben resintidiño
foise un dia á pescar troitas,
escorre e caise n-o Miño
onde o infeliz deixou moitas
por mais que chego t' o niño,

Un ano qu' estivo ausente
tivo *crebas* co-a muller...
¡a encomendara á un parente
e triste hachou ó volver
froitó sin pór a semente.

Non por eso él s' apurabā,
—Total boca mais ou menos;—
mais sempre que s' ausentaba
multiplicábanlle ós nenos,
y-eso qu' a *recomenlabā!*...

En fia, qu' o home saía
á disgracia por minuto,
e qu' apenas se movía
(non sei si por lerd' o certuto)
ou trompicaba ou caía.

Quixo un dia ir á unha festa
y-aturuxando marchou,
chispouse e por leu a testa

y-erguendo seu pau de xesta
a chola á un mezo crebou;

sin darse conta de sí
co-a chispa volveu á aldea:
foi á presidio, y-ali
—¡Non sei—todavía dí—
porqu' arrastro esta cadéa!

E d' a sorte a cruda saña
ali o sigue noite e dia,
e dase tan boa maña
qu' a leña que s' estravía
outra tanto él arrepañá.

Por fin cumpre sua condena
e emprende o retorno á casa
onde atopá que sia pena
a muller a vi la pasa
con outro en dulce feaña,

que valéndose de tretas
faise dono d' o qu' él tiña,
dálle n-o lombo unhas fretas
o homilde meu Xan camiña
en calzas e sin calcetas.

Non volvin n' ua tempo corto
á saber de Xan mais nada
hastá que dend' o meu hórto
vin tragner un home morto
tendido sobre unha esada.

—¡Que é?—pergunto en voz forte
tirando ó chan meu cigarro.
—Que durmindo Xan sin Sorte
hachou a mais cru la morte
baixo d' as rodas d' un carro.

A. V. T.

FUNGUEIRAZOS

Señores de *La Bandera Roja*.

Moi señores nosos e amigos: Ante todo cúmprenos
facer constar que, si para enteirarse d' o *inofensivo* *solto*
que lle dedicamos n' un número d' o noso semanario, ti-
veron vostedes qu' acodir á un amigo pra que ll' o em-
prestase, non foi culpa d' esta redacción que tén en
gran estima a cortés visita de *La Bandera Roja* e moi-
ta comracencia en continuar o cambeo.

Pro en canto á asegurar que *foron os d' a nosa clás*
os que provocaron en España a anarquía administra-
tiva, suas razóns terá o colega pra concedernos unha afi-
nidá que nin en sonos imaxinamos tén.

Nosoutros mal podemos combatir principios que por
estar basados n-a xusticia e n-o dereito universal sonnos
moi simpáticos, por mais que sigamos consideráncos
irrealizabres, pol-a desproporción entre a munitú d' a
obra e os medios de levala á cabo e por outras razóns
que sería tarefa longa coninar e que non s' escaparán á

ilustracion d' o colega; e pol-o que respeuta á palabra *anarquía* qu' intencionalmente empreamos como equívoco, sostemos qu' é algo alarmante pr' os que s' atañen á aceucion que lle dá o dicionario d' a lingua e descoñozan a que tén n-a escola filosófico-política de qu' é adífide o colega, sin que nosoutros figuremos n-o número d' aqueles.

Qu' é canto tiñamos que dicir.

¡Ah, esquencíase nos! Tamen nosoutros debemos á firmeza d' un amigo o haber leido o solto que nos dedica.

Un telegrama d' un preódeco local:

"Estáanse discutindo os alcoholes...."

Esto chámase facer idioma.

Verán vostedes como drento d' algún tempo habremos d' oubir diálogos como este:

—Fulano entremos n-esa taberna

—¿Pra qué?

—Pra qu' ha de ser? Pra discutir un par de vasos.

Ou com' este outro entre marido e muller:

—Fulano, dame cartos pra mercar pan.

—Non os teño.

—¿Cómo has de télos, borrachon, "si tod' o xornal éche pouco pra discutir copas n-a taberna?"

Sesion municipal extraordinaria d'o lús.—Baixo a presidencia d' o alcalde e ás nove d' a noite abreuse a sesión aprobándose a aut'a d' a anterior.

Douse conta d' a documentacion presentada pol-a fianza d' a depositaria, e en vista d' o informe d' o síndico acordouse pasase ó notario pra otorgar a correspondente escritura.

Concedeuse autorizacion pra obrar varias casas, esouto á dúas d' a propiedá de don Jorje Vivero, que piden o señor Pardo *quedarán por oito días sobr' a mesa.*

Con motivo d' a venda d' a metá d' unha casa en Cádiz soscitouse tal discusion que nin o público nin os concexás sacamos nada en limpo, pois nada en definitiva s' acordou.

Aprobáronse varias contas correspondentes ó mes d' Abril, y-entr' elas chamounos a atencion a partida de *trinta réas*, por socorros dados á probes n-o mes de Marzo e Abril; cantidá que de seguro fixo ver o fondo d' a caixa municipal—si o municipio ten caixa, pois anque n-a sesión pasada preguntoun' o señor Melgar, foi d' esas preguntas que non tiveron contestacion, quizais por demasiado sabida.—Moi mal ll' agoiramos ó municipio si sigue desprendéndose de cantidades tan grandes en socorrer probes.

Douse conta d' unha solicitú presentada por don Francisco Castelo pidindo o señalamiento de rasante pra obrar a casa que se lle demoleu n-a rua de Santiago e a devolucion d' os muebles que n-ela habia. Co este motivo soscitouse unha descusion n-a qu' o presidente non quedou ben parado pois o señor Golpe, como quen non quer a cousa foille dicindo que s' habia metido sin autorizacion d' a corporacion n-o que non debia.

Desculpense éste como poido e soupo; pronunciou o señor Pardo o seu descurso, e en boa compostura auce-

deu ó que solicitaba o señor Golpe, qu' era pasase o expediente á comision de policia pra qu' esta informe, e despois s' acordase o que fose de xusticia.

Os que sean aficionados á exercicios ximnásticos, e non hayan asistido á esta sesión perderon de contemplar unha d' as mellores pranchas que pode facer un municipio, e qu' envidiarían os mellores artistas n-o ramo. Foi unha prancha soberana feita con soltura, gracia e elegancia, d' esas que por si solas fan a reputacion d' un nome, e qu' executadas por celestividades dan a medida de como anda a cousa.

Basta de disertaciós e vamos ó caso, como di Pepito o d' "O Duende"

Pois señor: era o caso qu' á úns señores d' a Ilustre, metéuselles n-a chola qu' o auntamento tiña acordada a espropiacion d' as casas d' a espaldra d' a capilla de San Andrés con ouxeto de qu' este bunito edificio poidese locir mellor, e en vista d' que s' anunciaba a venda d' unha d' as casas o municipio debia de comprala, pr' o que se nomease unha comision qu' asistise ó remate.

O señor Berea pregunta si se ha de puxar ou que papel ha de desempeñar a comision qu' asista á venda.

Otro dí que si hay expediente d' espropiacion non cabe venda e solo si a protesta.

Consultados uns con outros resultou que nada se sabia de semellante expediente d' espropiacion e acordaron—qu' era pol-o que debia escomenzar a comision proponente—enteirarse d' o que poidese haber de verdá sobr o negocio, comisionando pra este ouxeto o alcalde á un d' os síndicos.

Algús compañeiros nosos moita sorte teñen. Apenas abren a boca pra pedir unha cousa, concedida.

Un dia piden qu' empece a múseca á tocar unha hora mais tarde n-o paseo, e empeza ás seis.

O domingo seguinte, que se poñan as sillas en roda e pol' a tarde aparecen dous circalos de sillas que nin feitos a compás.

O dia menos pensado antóxaselle pedir peras ós olmosque hai n-a carretera á entrada d' os xardis, e de seguro non falta quen lle colgue algo por compracelo.

Esto si qu' é ter influencia.

O que queira ver modelos de boa crianza, e saber con que respeto e consideracion, son tratadol' os viaxeiros, que van n-o vapor de Ferrol, que pase pol' o muelle a hora d' embarqu' e verá ós boteiros que se desfan en cortesias, e hastra desputan sobre quen ha de levar o vapor maor número.

Ali non se ve un cabo de mar, un axente de orden público, nin hastra un mal municipal, ben que tampouco fan falla, como qu' as tres d' a tarde fire o sol que dá xenio. Supóñanse vostedes que seria d' estes axentes si pillasen un tabardillo. Non é preferibre qu' un pasaxeiro se refresque de palabra todol' os dias, e de obra o menos pensado?

Xa qu' a autoridade non fixo caso das esecutivas en outras ocasiós pol' os nosos compañeiros, vomo-

l' ó facer nosoutros—a ver si temos mais sorte—a empresa pra que percure qu' os boteiros do seu sevicio, si non consideracios, al' menos non desafien con votar á auga, á quen ten por necesidá que servirse d' eles.

Teremos mais sorte?

Alo veremos.

En vista d' o laudable desexo de sincerarse ante o público que manifestan os firmantes d' él, damos cabida ó siguiente

REMITIDO

Señor director de A FULIADA.

Muy señor nuestro: Los que suscribimos estas cortas líneas fuimos cajistas de un periódico que se publica en esta capital, casi desconocido, que se titula *El Progreso*: hace días que no trabajamos porque no se nos retribuye, porque no se nos pagan nuestros jornales devengados.

Nos conviene hacer pública esta manifestación para que no se atribuya á una huelga ó cosa parecida nuestra desaparición de la mencionada imprenta, perjudicándonos ante otras empresas tipográficas.

El señor Castro tiene muy buenas palabras, ofrecimientos delicados, pero es el caso que los jornales que hemos ganado con nuestro trabajo y nuestras vigilijs no llegan á nosotros, y nos vemos en la necesidad de no poder atender á las primeras necesidades de la vida.

—Trabajen ustedes,—dice el director de *El Progreso*, —que ya les pagaré.

Trabajamos y no nos paga, y esto es doloroso para obreros que si les falta el jornal dejan en el más triste abandono á sus familias.

Peró hay más, señor director: no solo el señor Castro se niega á pagarnos el fruto de nuestro trabajo, sine que nos amenazó con llevarnos á los tribunales de justicia, diciendo que le robábamos material de su casa, ó de quien sea.

Lamentable es que un individuo bien conocido en la Coruña por sus *travesuras*, no nos satisfaga nuestro trabajo; pero aun es más de sentir que trate de desprestigiarnos ante nuestros compañeros: esto es lo que no podemos pasar en silencio; de ofensas tan calumniosas protestamos, que aunque humildes hijos del trabajo no consentimos que se rebaje nuestra reputación por un advenedizo como el señor Castro.

Entre él y nosotros hay una diferencia notable.

Nosotros somos modestos cajistas, y nuestra honradez está muy acreditada en los establecimientos tipográficos de la Coruña: *El director del Progreso*, es un señor que no nos paga ...y no sabemos mas.

Ruegan á usted, señor director, la insercion de las anteriores líneas en su ilustrado semanario y le anticipan las gracias sus afectisimos s. s. b. s. m.—Jose Maria Fernandez.—Adolfo Villar.—Manuel Nuñez.—Andrés Montero.—Eduardo Lopez—Felipe Aran.

La Coruña 15 de Mayo de 1883.

IMP. DE A. AMENEDO PONTE.

Rua d' a Fita, nº m.º 7, Cruña

XASTRERIA DE JACINTO SEOANE

Canton Pequeno, núm. 12, baixo

N-este establecemento confeccionase toda crá-de prendas de vestir pra siñores e nenos, con arresgro ó último figurín d' a moda e co-a perfección, prontitú e economía que ten acreditado con seus numarosos parroquianos.

Cantón Pequeno, 12, baixo

LEOPOLDO PIÑEIRO

Xastreria e Comercio de panos

Praza de Vista-Alegre—SARRIA

Predoce, ir lonxe por panos,
desenganos;
e Piñeiro é unha persoa,
segun sóa,
qu' a última moda seguindo,
cal xastre á quen nadia empata,
sua parroquea vai vistindo
qu' é d' o mundo frol e nata.

¿Solo fama e non diñeiro
quer Piñeiro,
e d' orbe enteiro recibe
cánt' espide?
Pois tendo él tan bós tratos
é, mercar n-outro almacen,
semear o grau pr' os rato;
ou non querer vestir ben.

FRABICA DE CHOCOLATE TRABALLADO A BRAZO
DE

RAMON GUITIAN

Praza de Vista alegre.—Sárria.

Toda persoa fina é intelixente
qu' o *sucunisco* noso haxa probado,
dirá, lambend' o bico e sorridente:
"Das máquenas non sal tan bó bocado."

E esta verdá non ten volta nin tasa
pr' o; que d' o *caracas* entendades;
mais si alguen duda, merqueo n-esta casa
ou pregunte de cal gastan os frades.

Praza de Vista-Alegre · Sárria.

A NUNCEOS

PAPELERIA. LITOGRAFIA

E OUXETOS D'ESQUIRTORIO

M. ROEL,

54-Real-54

Compreto sortido en toda crás de papés de fio pra oficinas—de folla longa pra preódecos e obras—bonifios papés pequenos e comerciás pra cartas—tintas, spíceiros, prumas e canto fai falla n-os esquirtorios, —compretos y-alegantes útiles pra dibuxo, así como tamén articolos pra fumar.—Abondante sortido de libros moi cuquiños pra rezar n-a eirexa siñoras e siñoritas.—Libros con siguideiros pra contas.

Ista casa conta n-o seu espacioso taller c'unha dúcia de rapaces, uns que rascan n-as pedras facendo bonitiñas cousas c-os lapíceiros d'acero, y-outros que fan botar d'as máquenas follas abondo con vistosos coores; e o mesmo fanse traballos pra oficinas civiles e d'os corpos armados, papés c-os timbres moldeados; empresos pra contas, libros siguideiros de mais ou menos follas, como fanse tamen moi boas TARXETAS brancas, de loito e con escudos d'armas ou outras alegorias. Etiquetañas pra os feires, botellas de viño, cervezas e pr'as tendas de medicinas. Letras de xiro, cartés, cartas co-a relacion empresa pra non ter qu' esquirbir tanto n-os comercios, esquelinañas pra noticear casamentos, e outras cousas que por ser moitas se m'esquencen

54, calle Real, 54—A Cruña

MARIANO VAL E C.^A

Santa Catalina, 17

Viños d' Aragon, Castilla, Blanco Chiclana, Riveiro e Valdepeñas.

Viños de mesa como éles n-os atopades n-o pobo, dan forza ós convalecentes, curan o cólera morbo, ós vellos dan longa vida, ás casadas dán refolgo e se contan moitos casos de rasucitar ós mortos. E o sacreto d'estas curas beber un neto d'un sorbo, e repitindo estas temas pagar ben e pedir outro. Pra pifar entre comidas o Chiclana é como un ouro, e onte un vello qu' o catou saleu d'ali feito un mozo. **NON MAIS CALVOS**, qu'este viño fai medral-o pelo á moitos, si con magras de xamon dan unhas fregas ó estógamo.

ZAPATERIA BRIGANTINA

DOMINGO TENREIRO E COMP.

Ruafriessa, 12—Betanzos

N-esta conecida tenda, á que xusta fam' abona, hay canto a moda pertenda, bó e barato, qu' é perbenda n-estes tempos, segun sona!

Hastra d'o confin d'a terra veñen aquí os materiás; e aquí, co-a rutina en guerra, faise o calzado, á compás d'as nociós qu' a cencia encerra.

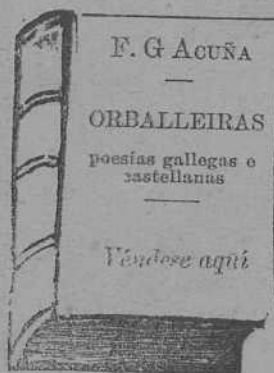
Estética, Xeometría son mayestras n-o taller, direntor' a Natomía, e dáse os pés outro sér e ó corpo mais gallardía.

GRAN TINTORERIA D'O PALENTINO

Calle d' Orzan, 68

N-este acreditado establecemento tíñese de todol-os colores e quítanse toda clás de manchas ás roupas, así de siñoras como de cabaleiros; ademais lávanse cobertores de lan, usados ou novos, dáselles o coor que queira e sácaselles o pelo; todo moi baratiño e co-a prefeucion que ten acreditado.

NON ESQUENCERSE:—Orzan, 68, Cruña.

F. G. ACUÑA

ORBALLEIRAS

poesías gallegas e castellanas

Véndese aquí

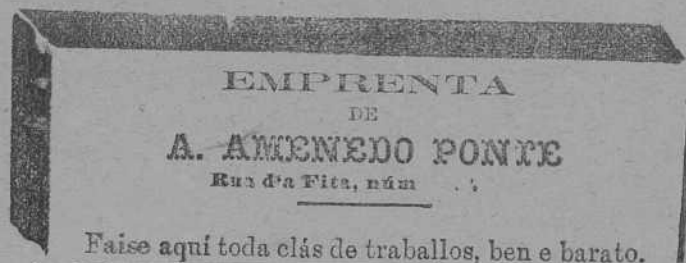
A FULIADA

PREÓDECO SEMANAL D' ENTERESES
MORÁS E MATERIÁS.

Sal á lus todol-os xueces

Precio de suscricion:—Oito
cadelos pequenos ó mes

Número solto UN can grande

EMPRENTA

DE

A. AMENEDO PONTE

Rua d'a Fica, n.º 1

Faise aquí toda clás de traballos, ben e barato.